

OECD: työllisyyskatsaus 2011

Suomenkielinen tiivistelmä

- OECD:n työllisyyskatsaus on vuosittainen OECD-alueen työmarkkinoista ja työllisyydestä kertova raportti.
- Vuoden 2011 painos on yleiskuva työmarkkinaolosuhteista finanssi- ja talouskriisin jälkeen. Vaikka työttömyys onkin laskenut lamanaikaisesta huipustaan, se on vieläkin korkealla monessa maassa, erityisesti vähäosaisten nuorten kaltaisten haavoittuvien ryhmien kohdalla. Julkisen talouden paineista huolimatta on tärkeää ylläpitää riittäviä korkeaa työttömyyttä vähentäviä toimenpiteitä.
- Vuosien 2008-2009 lama oli vaikea stressitesti OECD-maiden sosiaalisille turvaverkoille. Työllisyyskatsaus tuo esille potentiaalisesti tärkeitä puutteita työttömien toimeentulossa. Kriisistä voidaan oppia esimerkiksi, että voi olla järkevää nostaa työttömyyskorvauksen enimmäispituutta väliaikaisesti syvän laman aikana, erityisesti maissa, joissa näiden korvausten normaali kesto on suhteellisen lyhyt ja pitkäaikaistyöttömät voivat saada vain rajallista "häätäpua".
- Vuoden 2011 painoksessa analysoidaan myös kehittyvien talouksien sosiaaliturvaohjelmia ja kuinka ne voidaan suunnitella niin, ettei heikennetä työn kannustimia. Syvälinen arvio Brasilian työttömyysvakuutuksesta, käteissiirroista Etelä-Afrikassa ja terveyden suojelusta Meksikossa todistaa, että sosiaaliturvan laajentaminen kehittyvissä talouksissa voi hyvin suunniteltuna kohentaa myös työmarkkinatilannetta.
- Vuoden 2011 painos näyttää, että monien OECD-maiden työntekijöiden ansiotulot vaihtelevat paljon vuodesta toiseen. Suuri pudotus yksilön tuloissa lisää kotitalouden köyhyyden ja taloudellisten paineiden riskiä, mutta progressiivisella tuloverotuksella ja avokätisillä työttömyyskorvauksilla on taipumusta lieventää tulojen epävakauden vaikutusta kotitalouksien hyvinvointiin. Työsuhteturva voi lyhyellä aikavälillä heikentää makroekonomisten sokkien vaikutusta työllisyyteen ja ansiotuloihin. Tiukat irtisanomissäännöt ovat usein yhteydessä työmarkkinoiden kaksijakoisuuteen, minkä takia päättäjien on löydettävä tasapaino kilpailuvaikutusten ja irtisanomissääntöjen välillä.
- Työllisyyskatsaus näyttää, että noin yksi neljästä OECD-työntekijästä on ylikoulutettu tehtäviinsä ja hieman yli yksi viidestä on alikoulutettu. Tutkintojen yhteensopimattomuus ei välttämättä kerro aidosta työntekijöiden ja työmarkkinoilla tarvittavien taitojen yhteensopimattomuudesta. Kuitenkin noin 40 % ylikoulutetuista työntekijöistä on sitä mieltä, että heidän taidoillaan voisi selvitä vaativammistakin työtehtävistä. Näiden ja muiden uusien empiiristen tuloksien perusteella voidaan ymmärtää paremmin roolia, joka koulutusjärjestelmillä, elinikäisen oppimisen instituutioilla ja työmarkkinapolitiikalla voi olla varmistettaessa, että työntekijät hankkivat taitoja, joita työmarkkinoilla tarvitaan ja että nämä taidot sovitetaan yhteen kaikkein sopivimpien työpaikkojen kanssa.

KESKENERÄISTÄ: SIJOITUS NUORIIN

Työllisyyden vahvemman kasvun tukeminen on ratkaisevan tärkeää, mutta tarvitaan myös laajoja toimenpiteitä työmarkkinoiden rakenneongelmien ratkaisemiseen.

Työllisyyttä lisäävän talouskasvun tukemisen on oltava avainasemassa, kun käsitellään pitkäaikaistyöttömyyttä. Se ei kuitenkaan saata yksin olla tarpeeksi ratkaisemaan niiden menetettyjen mahdollisuuksien perintöä, jotka ilmaantuivat ennen kriisiä, kun vahvempi taloudellinen tilanne ei onnistunut kestävästi vähentämään sekä tulojen että hyvin palkattujen ja tuottavien työpaikkojen saatavuuden eriarvoisuutta. OECD:n Kasvaako eriarvoisuus? -raportin tulevassa jatko-osassa kerrotaan, että osa tästä eriarvoisuudesta on jopa syventynyt.

Jotkut nuoret ovat suuressa vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta ja kriisi korosti tätä vaaraa...

Enemmän on tehtävä, jotta voidaan parantaa erityisesti sellaisten nuorten sijoittumista työmarkkinoilla, joihin lama vaikutti suhteettoman paljon (kuten tämän painoksen Kappaleessa 1 kuvataan). Vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen aikana nuorten (15#24-vuotiaiden) työttömyysaste oli OECD-alueella 17,4 %, kun aikuisten (25-vuotiaiden ja sitä vanhempien) työttömyysaste oli 7 %.

Mutta nämä tiedot nuorison työttömyydestä kertovat vain osasta nuorten työmarkkinoilla kohtaamista ongelmista. Yleisesti nuorilla, jotka eivät ole joko työssä tai opiskelemissa tai koulutuksessa (niin kutsuttu NEET-ryhmä), on suuri riski syrjäytyä ja jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle, erityisesti mitä pitempään he pysyvät työelämän ulkopuolella. Vuoden 2010 neljännen neljänneksen aikana tämän ryhmän osuus oli 12,6 % kaikista 15#24-vuotiaista nuorista niissä 30 OECD-maassa joiden tiedot on käytettävissä. Osuus nousi vuoden 2008 10,6 %:sta. Tämä vastaa 22,3 miljoonaa nuorta, joista 14,6 miljoonaa oli toimeettomana eikä opiskellut ja 7,7 miljoonaa oli työttömänä.

Kun otetaan huomioon heikko työtilanteen toipuminen, merkittävä ja kasvava osa nuorista, jopa niistä, jotka olisivat saaneet työtä hyvinä aikoina, on vaarassa joutua pitkäaikaistyöttömäksi tai pitkäaikaisesti toimeettomaksi. Tällä voi pitkällä aikavälillä olla negatiivinen vaikutus heidän uraansa tai niin sanottuja "arpivaikutuksia". Näihin riskeihin kuuluvat pitkittyneet vaikeudet löytää työtä ja jatkuvat palkkaerot ikätovereihin verrattuna. Lähitulevaisuudessa valmistuvilla nuorilla on aikaisempia sukupolvia todennäköisemmin vaikeuksia löytää töitä.

Nuorison työmarkkinoilta syrjäytymisen estäminen on paljon tutkittu ongelma, johon ei ole helppoa ratkaisua...

Työmarkkinoille sijoittumisen vaikeus ei ole uusi ongelma joillekin nuorisoryhmille ja se on kiinnostanut hallituksia monta vuotta. Nuorison ongelmat ovatkin olleet toistuva teema OECD:n pohdiskellessa työllisyyspolitiikkaa viimeisten 50 vuoden aikana.

Tämän työn seurauksena on selvää, että ei ole olemassa nopeita ratkaisuja, jotka varmistaisivat, että kaikki nuoret pääsevät hyvään alkuun työmarkkinoilla. Jotkut maat ovat selviytyneet muita paremmin, mutta kaikilla on haasteena nuorison ydinjoukko, joka on vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta. Työllisyyden kohentamisen vahvistaminen on ratkaisevan tärkeä osa ratkaisua, mutta se ei auta kaikkia nuoria ellei sitä yhdistetä muihin toimenpiteisiin. OECD:n vuoden 2010 Off to a Good Start? Jobs for Youth -raportti, jossa tehtiin yhteenveto tärkeimmistä 16 maakohtaisesta arviosta opituista asioista, toi esille paljon hyviä toimintatapoja, joiden avulla nuoria voidaan auttaa pääsemään työmarkkinoille ensimmäistä kertaa.

Pohjimmiltaan on ratkaistava kaksi ongelmaa: toisaalta taustalla olevat rakenteelliset esteet nuorison paremmalle sijoittumiselle työmarkkinoilla ja toisaalta kriisin takia lisääntynyt sellaisten nuorten määrä, jotka eivät ole joko töissä tai opiskelemissa.

Rakenteellisten ongelmien ratkaisemiseksi on tehtävä jotain...

Ensiksi on luotava politiikkaa, jonka avulla voitetaan pitkäaikainen kykenemättömyys antaa kaikille nuorille parempi alku työmarkkinoilla. Aluksi varhaislapsuuden koulutusta ja huolenpitoa on parannettava ennalta ehkäisevien toimenpiteiden avulla, erityisesti matalan tulotason perheistä tulevien ja vähäosaisten lasten kohdalla. Ollakseen täysin tehokkaita näiden toimenpiteiden tulee jatkua koko oppivelvollisuuden ajan. Se auttaa minimoimaan koulun keskeyttäneiden määrän.

Näiden toimenpiteiden lisäksi on yritettävä sovittaa paremmin yhteen koulussa hankitut taidot ja työmarkkinoiden tarpeet. Tämän painoksen Kappaleessa 4 kuvataan kuinka merkittävä osa nuorista työntekijöistä on ylikoulutettuja työhönsä. Tämän ryhmän osuus kuitenkin pienenee iän myötä. Jotta taitojen yhteensopimattomuutta voidaan vähentää, koulutusjärjestelmien on reagoitava herkemmin muuttuviin koulutustarpeisiin ja koulutuksen valinnanvaraa on lisättävä, esimerkiksi lisäämällä mahdollisuuksia ammattikoulutukseen.

Viimeiseksi nuorison työllistymisen esteet on poistettava. Erityisesti pysyvien työsopimusten liian tiukasta säätelystä johtuvan työmarkkinoiden merkittävän segmentoitumisen takia lyhyen aikavälin aloittelijatason työt eivät toimikaan ponnahduslautana pysyviin töihin vaan ne johtavat umpikujaan. Jos vähimmäispalkka asetetaan liian korkealle tasolle keskivertopalkkaan verrattuna, se voi toimia esteenä työnantajille palkata matalasti koulutettuja ja kokemattomia nuoria. Siksi joissakin maissa on otettu käyttöön vähimmäispalkkaa pienemmät palkat nuorille.

Julkisen talouden paineista huolimatta on ratkaisevan tärkeää ylläpitää riittävästi voimavaroja suurta nuorisotyöttömyyttä vähentäviä kustannustehokkaita toimenpiteitä varten.

Poliittista toimintaa on suunnattava myös viimeaikaisen talous- ja finanssikriisin aikana ilmenneen nuorisotyöttömyyden vähentämiseen. Koska monissa maissa paineet kasvavat julkisen talouden vakauttamiseksi, on tärkeää että hallitukset asettavat etusijalle nuorten työmarkkinoille sijoittumista parantavan kustannustehokkaan väliintulon. Poliittikan on siis keskityttävä vähäosaisimpiin, mukaan lukien pitkäaikaistyöttömät ja ne joiden syrjäytymisriski on suuri.

Työnhakua tukevat ohjelmat on todettu kustannustehokkaimmaksi varhaiseksi tavaksi auttaa nuoria, joiden arvioidaan olevan valmiita työhön. Myös sosiaaliturvaverkon tilapäinen pidentäminen voi olla välttämätöntä, jotta vältetään työttömien nuorien köyhyys. Kuten tämän painoksen Kappaleessa 3 kerrotaan, tulojen epävakaus on suurta varsinkin nuorten työntekijöiden keskuudessa. Joissakin maissa on myös otettu käyttöön palkkatukia kannustamaan työnantajia palkkaamaan matalasti koulutettuja työttömiä nuoria. Jotta vältetään näihin tukiin juurtuneet hyvin tunnetut taakka-vaikutukset (eli palkkaaminen, joka olisi tapahtunut myös ilman tukia), tuet on kohdistettava asiaankuuluvasti, esimerkiksi pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tai oppisopimuksiin. Monissa maissa voi myös olla tarpeellista lisätä mahdollisuuksia osallistua opiskelun ja työnteon yhdistäviin ohjelmiin, esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen ja muihin ammattikoulutusohjelmiin.

Lopuksi intensiivisempää, korjaavaa avustusta on kohdistettava niille nuorille, jotka ovat suurimmassa vaarassa syrjäytyä sosiaalisesti. Strategiat, joihin kuuluu koulun penkille palaaminen voi olla haitallista heille ja perinteisten koulujen ulkopuoliset koulutusohjelmat yhdessä säännöllisen työkokemuksen ja aikuisten valvonnan kanssa ovat yleensä parempi strategia syrjäytyneille nuorille.

Nuorisoon sijoittamisen on oltava keskeinen poliittinen tavoite, jotta pitkällä aikavälillä saavutetaan kaikille parempi taloudellinen lopputulos.

Nuorisoon sijoittamisen ja sen, että heille annetaan parempi alku työelämään, pitäisi olla keskeinen poliittinen tavoite. Muuten on olemassa suuri vaara, että se nuorten ydinjoukko joita uhkaa heikko työttömyys tai huonot tulot, pysyy ennallaan tai kasvaa. Kun otetaan huomioon väestön ikääntyminen, OECD-talouksilla ja -yhteiskunnilla ei yksinkertaisesti ole varaa tällaiseen lopputulokseen liittyviin yhteiskunnallisiin kustannuksiin.

© OECD

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights

